

161. SAYI

ŞALOM

ISSN 2346-7005

ARALIK 2025 160 TL

Dergi

**JERRY'NİN
KEMANI**

**Sıra dışı
OTELLER**

**Nuh'un
Gemisi
& Kadim
Hafızanın
izleri**

**KAYIT
KUYUT
işleri**

*Frida Kahlo
Meksika'dır*
**MEKSİKA
FRİDA'DIR**

KISA FİLMİ 'BİMBA' İLE

ALTIN PORTAKAL ÖDÜLLÜ

**İtikatla ve mantık
arasında**

**CADILAR
& CADILIK**

**Sandra
Pesto**

- "Her birey fark yaratabilir. Her bireyin seçimi önemlidir."
- "İnsanın en büyük umudu, değişebilme gücüdür."
- "Doğa, bizim dışımızda bir dünya değildir; biz doğanın ta kendisiyiz."
- "Dünyayı değiştirmek büyük adımlarla değil, küçük şefkat eylemleriyle başlar."

Jane Goodall (Nisan 1934 - Ekim 2025)

Yaşlı dünyamızda toplumun vicdanı, doğanın sesi karanlık bir çağdan geçiyor. İnsanlık, ilerleme adına doğayı, teknolojik konfor adına vicdanını tüketiyor. Bütün coğrafyalarda ormanlar sessizce yanarken, şehirlerin gürültülü kaosu insanın iç sesini boğuyor. İşte bu karanlıkta, Jane Goodall bize hem doğayı hem insanı yeniden dinlemeyi öğretti. Goodall, yalnızca şempanzelerin yaşamını çözümleyen bir primatolog (primatları inceleyen bilim insanı) değil, insanlığın vicdanını da uyandıran bir bilge. 1960'ta Tanzanya'daki Gombe ormanına adım attığında, yanında ne üniversite diploması ne de özel bir araştırma ekibi vardı; ama içinde kocaman bir sevgi, doğaya duyduğu saygı ve tükenmez bir merak vardı. O, insanın doğayla ilişkisini ahlaki bir sorumluluk olarak gördü. Şempanzelere numara değil, isim verdi. Çünkü isim vermek, tanımaktır; tanımak ise sevmektir. Sevgi ise en büyük etik farkındalık değil mi? Bu basit ama devrimci jest, bilimin soğuk merceğine sıcak bir insanlık dokunuşu kattı.

Goodall, doğayı anlamanın salt gözlemlerle değil, empatiyle mümkün olabileceğine işaret etti. Onun gözlemleri, yalnızca hayvan davranışlarını değil, insan davranışlarının da köklerini aydınlatı. Şempanzelerin alet kullanması, yas tutması, dayanışma göstermesi, kanımca "insan" kavramını kutsiyet tahnından indirdi. O'na göre bizi özel kılan, sorumluluk alabilmemizdi.

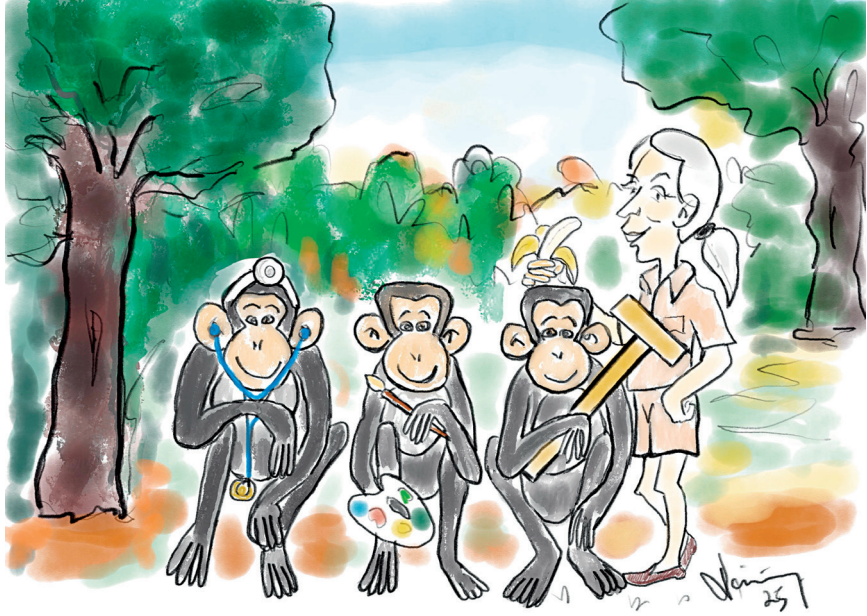
Bugün, ekolojik krizlerin ortasında, Jane Goodall elan bir ışık gibi parlıyor. "Her birey fark yaratabilir," diyor. Bu söz, bir slogan değil, bir yaşam çağrısı! Çünkü toplumların vicdanı, bireylerin doğayla kurduğu ahlaki bağla ölçülür. Çünkü doğadan kopmuş toplumlar, kendi vicdanlarını da yitirirler. Goodall'ın yaşamı, bilimin soğuk laboratuvarlarından çıkıp, adeta doğanın kalbine yerleşen bir manifesto! O bize gösterdi ki, bir ağacı kesmek sadece çevreye değil, kendi ruhumuza da verilen bir yaradır. Şempanzelere saygı göstermek, aslında insan onuruna saygı göstermektir. Bugün, Jane Goodall'ın öğrettiği şey tam da bu: Doğayı korumak, yalnızca ekolojik bir görev değil, ahlaki bir sorumluluktur.

İnsanı iyileştirmenin yolu, doğayı onarmaktan geçer. Toplumun vicdanı, ormanların nefesiyle birlikte yaşar. Ve belki de dünyanın geleceği, onun bir zamanlar Gombe ormanında sabırla tuttuğu defterin sayfalarındaki küçük notlarda gizlidir: **Sevgi, gözlem, sorumluluk, umut...** Bizi insan kılan, tam da bunlar...

Suzan Nana Tarablıs

suzannana@gmail.com

ÇİZGİ DİŞİ
İRVİN MANDEL

Dergi

ŞALOM

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına
İmtiyaz Sahibi
Silven Silvyo Ovadya

Genel Yayın Yönetmeni
Suzan Nana Tarabulus

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Verda Gümüşgerdan

Editör: Gila Erbeş

Yazarlar: Ester Almek, Viktor Apalaçi,
Yakup Barokas, Beki S. Demarküz,
Arda Eşberk, Lolita N. Haleva, Evren Hergül,
Ceki Kazmir, Nermin Ketenci, Moris Levi,
Dalia Maya, Emel Mizrahi, Nazmiye Önder,
Betül Özberk, Feride Petilion, Miryam Şulam,
Dr. Ömür Tanyel, Elena K. Uygan,
Sara Yanarocak, Aylin Yengin

Bu ay katkıda bulunan: Can Erturan

Çizer: İrvin Mandel

Reklam Koordinatörü: Edna Sarfati

Reklam Direktörü: Roza Kutiel

Reklam Pazarlama Uzmanı: Özgün Levi

Görsel Yönetmen: Bella Parlakşimşek

Kapak Fotoğrafı:
Alexandra Von Siebenthal

Yönetim Yeri / Abonman

Meşrutiyet Mah. Halaskargazi Cad. Maya Apt.
No:94 D: 20-21-22 Osmanbey Şişli / İstanbul
T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44 F: (0212) 231 92 83

Basıldığı Yer

Kültür Sanat Basımevi Litros Yolu 2.Matbaacılar
Sit. ZB7-ZB11 Zeytinburnu / İstanbul
T: 0212 674 00 21-29-46 www.kulturbasim.com

Yayın Türü Yaygın - Süreli

SEÇKİN KİTAPÇILARDA SATILMAKTADIR.

<http://dergi.salom.com.tr/>

Gergedan Kitabevi

Bağdat Cad. No:268/A Cadebostan-İstanbul
(0216) 350 27 66

Remzi Kitabevi Akmerkez

Akmerkez E 3 Blok Etiler-İstanbul (0212) 282 25 75

Remzi Kitabevi Rumeli

Rumeli Cad. No:44 Şişli-İstanbul (0212) 234 54 75

Büyükkada Kitapçısı

İskele Girişi No:2 Büyükkada-İstanbul
(0216) 382 60 25

ŞALOM GAZETESİ ABONELERİNE ÜCRETSİZDİR

Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

İçindekiler

6 KAPAK HİKÂYESİ Miryam Şulam

Ödüllü kısa filmi "Bimba" ile Sandra Peso

12 KÖKLER Lolita Nahmias Haleva

Jerry'nin Kemarı

16 KİTAP / SÖYLEŞİ Betül Özberk

"Başkalarının Hayatı"na
tanıklık etme sanatı

20 YORUM Moris Levi

Hangisi daha uzun yatacak?

22 ARAŞTIRMA Nermin Ketenci

Kayıt kuyut işleri

30 SAĞLIK

Dr. Ömür Tanyel
Farklı olan kim?

26 ARAŞTIRMA

Elena Kovaçi Uygan

Cadılar
ve cadılık

32

ARAŞTIRMA

Emel Mizrahi
Neden bazı
ülkelerde
trafik soldan
akarak?

36 KÜLTÜR Ceki Kazmir – Ezidiler

40 SERGİ – Düinden Bugüne Antakya

42 EZOTERİZM Beki Sallacan Demarküz
Nuh'un Gemisi

46 SÖYLEŞİ Arda Eşberk
Mikhail Kirilin ile...

48 PORTRÉ Yakup Barokas
Mari Gerekezian'ın
son haykırışı

52 SINEMA

Viktor Apalaçi Yılın filmi
Savaş Üstüne Savaş

62 PORTRÉ

Sara Yanarocak
Modern sanatın en
çarpıcı imgelerinden biri:
"Çığlık"

62

66 GEZİ Nazmiye Önder
Gökyüzü altındaki açık
müze: Hiva

69 HABER – Karahantepe'de
günlük yaşamda kullanılan
30'dan fazla kulübe ortaya
çıkartıldı

70 GEZİN

Suzan Nana Tarabius
Frida Kahlo
Meksika'dır,
Meksika
Frida'dır

73 YEMEK

SÖZLÜĞÜ

Evren Hergül
Madeleine
kekinden
istemsiz hafızaya

74 PORTRÉ Dalila Maya

Dünya Sudoku Şampiyonası Dünya
İkincisi Can Erturan

75 SUDOKU Can Erturan – Ayın bulmacası

76 AJANDA'M Aylin Yengin
Aralık: Yılın son perdesi